

THE CLASSIFICATION OF CODED ACTS

Ion POSTU

Doctor of Law, Associate Professor, Free International University of Moldova,
Chisinau, Republic of Moldova

e-mail: ion.postu@yahoo.com

<https://orcid.org/0000-0002-5993-8250>

Elena TENTIUC

PhD student, Free International University of Moldova,
Chisinau, Republic of Moldova

e-mail: elenatentiuc1981@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-7493-133X>

In this article, authors analyze different models of codified acts. In carrying out this classification, several features of the codified documents emerged and were presented in a light conducive to study. The authors provide a practical example of doctrinal concepts, based on their empirical observations, with the relevant example for our legal system. Despite the multitude of scientific proposals, the classifications presented in the article are far from exhaustive, but are a theoretical-doctrinal exercise, aimed at systematizing knowledge about the nature and features of codified acts. Finally, the authors conclude that codes are the only form of codified act recognized by national law, although other forms are known in foreign legal systems. Without prejudice to the legal nature of codes and other classified acts, they may be doctrinally classified according to various criteria, which simplifies the understanding of their essence and contributes to their practical application.

Keywords: codification, legislative technique, systematization of legislation, codified act, code.

CLASIFICAREA ACTELOR CODIFICATE

În prezentul articol sunt analizate diferite modele de acte codificate. În cadrul efectuării acestei clasificări au ieșit la iveală mai multe trăsături ale actelor codificate și s-au prezentat într-o lumină propice pentru studiu. Autorii oferă o exemplificare practică a conceptelor doctrinare, bazată pe observațiile lor empirice, cu exemplificarea relevantă pentru sistemul nostru de drept. În pofida multitudinii de propuneri științifice, clasificările prezentate în articol nu sunt nici pe departe exhaustive, însă reprezintă un exercițiu teoretico-doctrinar, îndreptat spre sistematizarea cunoștințelor referitoare la natura și trăsăturile actelor codificate. În final, autorii concluzionează că codurile reprezintă unica formă de acte codificate recunoscută de legislația națională, deși în sisteme de drept străine sunt cunoscute și alte forme. Fără a afecta natura juridică a codurilor și altor acte clasificate, acestea pot fi clasificate din punct de vedere doctrinar după diverse criterii, fapt care simplifică înțelegerea esenței acestora și contribuie la aplicarea practică adecvată.

Cuvinte-cheie: codificare, tehnică legislativă, sistematizarea legislației, act codificat, cod.

CLASSIFICATION DES ACTES CODIFIÉS

Différents modèles d'actes codifiés sont discutés dans cet article. En effectuant cette classification, plusieurs caractéristiques des actes codifiés ont été révélées et présentées sous un jour propice à l'étude. Les auteurs fournissent un exemple pratique de concepts doctrinaux, basé sur leurs observations empiriques, avec l'exemple pertinent à notre système de droit. Malgré la multitude de propositions scientifiques, les classifications présentées dans l'article ne sont en aucun cas exhaustives, mais elles représentent un exercice théorique-doctrinal, visant à systématiser les connaissances concernant la nature

et les caractéristiques des actes codifiés. Enfin, les auteurs concluent que les codes sont la seule forme d'actes codifiés reconnus par le droit national, bien que d'autres formes soient connues dans les systèmes de droit étrangers. Sans affecter la nature juridique des codes et autres actes classifiés, ils peuvent être classés d'un point de vue doctrinal par divers critères, ce qui simplifie la compréhension de leur essence et contribue à la bonne application pratique.

Mots-clés: codification, technique législative, systématisation de la législation, acte codifié, code.

КЛАССИФИКАЦИЯ КОДИФИЦИРОВАННЫХ ДОКУМЕНТОВ

В статье анализируются различные модели кодифицированных актов. При проведении данной классификации были выявлены некоторые особенности кодифицированных документов, которые были представлены в свете, способствующем изучению. Авторы предоставляют практический пример доктринальных концепций, основанный на их эмпирических наблюдениях, с соответствующим примером для отечественной правовой системы. Несмотря на обилие научных предложений, представленные в статье классификации далеко не исчерпывающие, а представляют собой теоретико-доктринальное упражнение, направленное на систематизацию знаний о природе и особенностях кодифицированных актов. В итоге, авторы приходят к выводу, что кодексы являются единственной формой кодифицированного акта, признанной национальным законодательством, хотя другие формы известны в зарубежных правовых системах. Не влияя на правовую природу кодексов и других секретных актов, они могут быть классифицированы доктринально по различным критериям, что упрощает понимание их сущности и способствует правильному практическому применению.

Ключевые слова: кодификация, законодательная техника, систематизация законодательства, кодифицированный акт, кодекс.

Introducere

Codul este un act juridic normativ, această trăsătură a sa fiind cea mai importantă și este consacrată atât de doctrină, cât și de legislație.

Deși în legislația și doctrina națională codul reprezintă unica formă a actului juridic normativ codificat, în teoria și legislația altor state actul codificat poate îmbrăca și alte forme. De exemplu, în Federația Rusă sunt recunoscute drept forme ale actului codificat, în afară de cod: fundamentele legislației (*основы законодательства*), statute (*уставы*), regulamente (*положения*), reguli (*правила*).

Deși conștienți că în sistemul autohton de drept unicul act normativ care poate rezulta din codificare este „codul”, pentru interesul științific al acestei lucrări, vom folosi, convențional, în continuare termenul „cod” ca sinonim al termenului „act (normativ) codificat”, lăsând un mai mare câmp de manevră pentru abordările teoretice.

Ideii principale ale cercetării

Vom purcede în cele ce urmează la analiza principalelor forme ale actelor codificate și la clasificarea acestora.

Fundamentele (bazele) legislației sunt un act juridic normativ care stabilește cele mai importante dispoziții ale unei anumite ramuri de drept sau sfera administrației publice, ce servesc drept bază pentru activitatea legislativă a subiectelor federației.¹ Au fost folosite pe larg în URSS². Acestea conțin definiții, indică obiectivele legislației, principiile reglementării juridice, determină orientările pentru reglementarea juridică a acestor relații publice. Acestea consacră normele-principii, normele-definiții și alte norme de drept specializate.³ Efectuarea codificării sub formă de fundamen-

¹ Краснов, Ю.К., Надвикова, В.В. și Шкатулла, В.И. „Юридическая техника: учебник”. Москва: Юстициформ, 2014, p. 481

² Чашин, А.Н. „Теория государства и права: учебник”. Москва: Дело и сервис, 2008, p. 483

³ Кожевников, В. В. „К проблеме систематизации нормативно-правовых актов в Российской Федерации и о правилах ее юридической техники”. In: *Право и государство: теория и практика*. 2016, nr. 4, pp. 12

te ale legislației, de regulă, presupune crearea ulterioară a unui sistem relativ independent de acte juridice normative de diferite niveluri și, în primul rând, coduri, deoarece Fundamentele nu conțin de regulă o reglementare detaliată a anumitor relații, stabilesc dispozițiile principale, cele mai importante, care, în majoritatea cazurilor, ar trebui dezvoltate și concretizate în alte acte legislative.⁴ În anii 1960-1970 în URSS au fost adoptate 16 Fundamente ale legislației și, în strictă conformitate cu acestea, codurile republicilor unionale⁵. La ziua de azi, autorii ruși menționează drept exemplu, Fundamentele legislației Federației Ruse privind notariatul din 11.02.1993; Legea Federației Ruse „Fundamentele legislației Federației Ruse privind cultura” din data de 9.10.1992 ș.a.⁶

Statutul este înțeles ca un act juridic normativ complex care reglementează statutul juridic al unei organizații (organism) sau al unei anumite zone de activitate a statului⁷. V. K. Babaev afirmă că statutele reglementează relațiile într-o sferă aflată sub controlul statului (de exemplu, activitatea feroviară, transportul pe căi navigabile interioare, serviciul militar), au ca obiect de influență activitățile anumitor organisme și organizații, drepturile și obligațiile acestora, baza relației lor cu alte organisme, organizații, instituții și cetățeni.⁸ Spre exemplu, în Federația Rusă în 2007 a fost adoptat Statutul transportului rutier și a transportului electric terestru urban (*Устав автомобильного транспорта и городского наземного электрического транспорта*)⁹,

⁴ Babaev, V.K. „Теория государства и права: Учебник”. Москва: Юристъ, 2003, p. 367

⁵ Кожевников, В. В. *Op. cit.*, pp. 12

⁶ *Vezi*: Кодан, С. В. „Акты систематизации законодательства: юридическая природа и место в системе источников Российского права”. In: *Научный ежегодник Института философии и права Уральского отделения Российской академии наук*. 2008, nr. 8, pp. 396-397

⁷ Элементарные начала общей теории права. Под общ. ред. В. И. Червонюка. Москва: Колосс, 2003, p. 301.

⁸ Babaev, V.K. *Op. cit.*, p. 368.

⁹ Федеральный Закон Российской Федерации № 259-ФЗ от 08.11.2007 «Устав автомобильного транспорта и городского наземного электрического транспорта». Принят

ce a înlocuit un statut similar în vigoare din 1969.

Regulamentele sunt de obicei înțelese ca acte juridice normative consolidate, reglementând destul de cuprinzător și în detaliu orice grup de probleme legate de statutul juridic sau organizarea activităților anumitor subiecte de drept (organism de stat, instituție)¹⁰. S.V. Boșno afirmă că există regulamente suficient de elaborate în ceea ce privește tehnica legislativă, aducând ca exemplu, Regulamentul privind procedura de implementare a plăților fără numerar de către persoanele fizice din Federația Rusă în care există 6 capitole, sau Regulamentul privind regimul vamal, format din 107 puncte.¹¹

Regulile determină ordinea organizării unui anumit tip de activitate¹². Un exemplu adus în literatura juridică sunt Regulile de compensare a angajatorilor pentru prejudiciile cauzate angajaților prin vătămare, boli profesionale sau alte daune aduse sănătății legate de îndeplinirea obligațiilor de muncă¹³ sau Regulile pentru expertiza în siguranța industrială¹⁴.

Formele actelor codificate menționate mai sus, care s-au aplicat pe teritoriul Republicii Moldova în perioada sovietică, nu mai sunt recunoscute de legislația națională curentă, însă prezintă interes științific pentru o mai bună înțelegere a fenomenului actelor codificate.

În cele ce urmează vom face o clasificare a codurilor (actelor codificate), reieșind din prevederile doctrinei și observațiile noastre

Государственной Думой 18 октября 2007 года. Одобрен Советом Федерации 26 октября 2007 года.

¹⁰ Babaev, V.K. *Op. cit.*, p. 368.

¹¹ Бошно, С.В. „Кодификационные акты и другие источники права: проблемы приоритета”. In: *Кодификация законодательства: теория, практика, техника*: Материалы Международной научно-практической конференции (Нижний Новгород, 25-26 сентября 2008 года). Нижний Новгород, 2009, pp. 125.

¹² Желдыбина, Т. А. „Направления кодификации российского законодательства”. In: *Саратовской государственной юридической академии*. 2016, nr. 2, pp. 75.

¹³ Здунова, Д. И. „Проблематика кодифицированных актов: применение и использование”. In: *Казанская наука*. 2015, nr. 10, pp. 249.

¹⁴ Babaev, V.K. *Op. cit.*, p. 368.

empirice, cu exemplificarea relevantă pentru sistemul nostru de drept.

1) După **conținut**, codurile au fost clasificate de Yu. A. Tihomirov în: funcționale (fiscal); statutare (civil, muncii); tematice (transporturilor rutiere); de aplicarea legii (procedură civilă, procedură penală)¹⁵.

2) După **obiectul reglementării**¹⁶, V.V. Kojevnikov distinge coduri:

- de asigurare a vieții pentru o persoană și o societate (civil, fiscal, vamal, muncii, familiei etc.);
- a resurselor naturale (funciar, subsolului, silvic);
- de ocrotire a normelor de drept (penal, procesual penal, de executare, contravențional, procesual civil);
- din domeniul transportului (aerian, transporturilor rutiere, transportului feroviar).

3) După **sfera relațiilor publice reglementate**, există acte normative codificate ramurale, inter-ramurale (complexe) și generale.

Actele juridice normative codificate ramurale reglementează un domeniu specific separat al relațiilor publice, care determină împărțirea dreptului în ramuri și instituții. Astfel de coduri, pot fi, de exemplu, codul penal, civil, muncii, administrativ etc.

Actul juridic normativ de codificare inter-ramurală (complexă) codifică regulile de drept, colectate într-un singur din diferite ramuri ale dreptului. În același timp, criteriul pentru selectarea normelor necesare nu este afilierea lor la ramura dreptului, ci alte motive, de exemplu, ramura activității economice. Un exemplu, poate fi Codul aerian.

Codificarea generală a actelor juridice normative reglementează toate sferile relațiilor publice supuse reglementării legale, însă acest tip de acte este azi imposibil de realizat, având mai mult o încărcătură istorică.

¹⁵ Тихомиров, Ю. А. „Теория кодекса”. In: *Кодификация законодательства: теория, практика, техника: Материалы Международной научно-практической конференции* (Нижний Новгород, 25-26 сентября 2008 года). Нижний Новгород, 2009, pp. 38-39.

¹⁶ Кожевников, В. В. *Op. cit.*, p. 13.

4) După **gradul de acoperire a relațiilor publice reglementate**, A.N. Ciașin afirmă că este necesar să se facă distincția între actele juridice normative codificate care reglementează în totalitate un anumit domeniu a relațiilor publice și actele codificate care reglementează parțial un anumit domeniu al relațiilor publice¹⁷.

Așa, de exemplu, Codul penal al Republicii Moldova este unica lege penală, fiind unicul izvor de drept pentru această ramură a dreptului. Pe de altă parte, majoritatea codurilor în vigoare reglementează doar parțial un anumit domeniu de relații sociale (cel mai elocvent exemplu ni se arată Codul vamal care prevede expres că „*legislația vamală este constituită din prezentul cod, din Legea cu privire la tariful vamal, din alte acte normative și acorduri internaționale în domeniul vamal la care Republica Moldova este parte*”¹⁸). Susținem pe deplin opinia menționată în literatură¹⁹ precum că nivelul de reglementare parțială în cadrul acestui grup nu este uniform.

5) După **durata procesului de codificare**, putem distinge coduri adoptate simultan și în etape. Primul grup include majoritatea actelor codificate, însă nu întotdeauna este posibil să adoptă o singură codificare act normativ juridic care reglementează un subiect de volum considerabil sau atunci când relațiile sociale evoluează²⁰. Cu altă ocazie am adus exemplul Codului civil olandez, elaborarea căruia a început în 1948 și s-a finalizat în 1992²¹. Tot acolo, vorbind despre codificarea continuă, am adus exemplul Codului fiscal al Republicii Moldova, care a fost completat pe parcurs cu

¹⁷ Чашин, А.Н. „Теория государства и права: учебник”. Москва: Дело и сервис, 2008, p. 493.

¹⁸ Codul Vamal al Republicii Moldova nr. 1149 din 20.07.2000, art. 6 alin. (1).

¹⁹ Чашин, А.Н. „Теория юридической систематизации”. Москва: Дело и Сервис, 2010, p. 63.

²⁰ Чашин, А.Н. „Теория государства и права: учебник”. Москва: Дело и Сервис, 2008, p. 497.

²¹ *Vezi*: Соловьев, А. А. „Кодификация, декодификация и рекодификация гражданского законодательства: зарубежный опыт и перспективы России”. In: *Вестник Федерального арбитражного суда Московского округа*. 2012, nr. 3, pp. 96.

noi titluri. Fiind adoptat în redacție inițială în 1997, codul a fost completat în 2000 cu titlurile IV (Accizele), V (Administrarea fiscală) și VI (Impozitul pe bunurile imobiliare), iar în 2004 cu titlul VII (Taxele locale).

6) După **gradul de nouitate**, actele juridice normative codificate adoptate pot fi împărțite condiționat în acte complet noi și în cele adoptate în locul actelor juridice normative codificate existente anterior cu un subiect de reglementare similar.

Apariția codurilor noi este dictată de evoluția relațiilor sociale (de ex., Codul serviciilor media audiovizuale) sau, ca în cazul primilor ani de independență a Republicii Moldova, de schimbarea orânduirii sociale. Atunci au fost adoptate Codul jurisdicției constituționale, Codul electoral, Codul vamal – acte ce reglementează domenii inexistente în cadrul regimului comunist. Atunci când se înlocuiesc codurile vechi, suntem în prezența recodificării, l-a care ne-am referit pe larg în cadrul unui articol anterior. În majoritatea cazurilor, sunt recodificate codurile ce reglementează ramuri fundamentale ale dreptului (civil, penal, procesuale).

7) După **forța juridică**, în literatura juridică se deosebesc acte juridice normative de acțiune directă și coduri-model. Codurile-model reprezintă o varietate a legilor-model, care, în unele țări ale sistemului de drept continental, în statele federale și uniunile de state cu elemente ale raporturilor constituționale și juridice, reprezintă un act al organului reprezentativ suprem, care poate fi folosit ca model pentru reglementarea unor relații identice, similare prin acte a organelor subiecților federației sau state membre ale uniunii de state.²² Utilizarea termenului „lege” în acest context este o convenție, întrucât legiuitorul, de regulă, nu participă la crearea actelor model. Astfel de documente nu sunt deloc normative, nu au o natură imperioasă; sunt de natură consultativă,

călăuzitoare. În același timp, rolul lor de sistematizare este evident. Trăsătura fundamentală a legilor model este că acestea nu apar ca urmare a sistematizării, dar aceste documente îndeplinesc în sine un rol sistematizator, întrucât pe baza lor pot apărea acte juridice normative uniforme.²³

Codurile-model intră în vigoare numai după ratificarea lor (de exemplu, pe teritoriul unui subiect separat al unui stat federal) sau servesc drept model pentru dezvoltarea actelor juridice normative de codificare regională.

Unul dintre primele modele de coduri a fost Codul comercial uniform al Statelor Unite, elaborat de Institutul American de Drept și de Conferința Națională a Comisarilor pentru Dezvoltarea Legilor Uniforme de Stat și aprobat în 1952. Până în 1990, în SUA au apărut mai multe ediții actualizate. Codul este mai mult un model decât un act de reglementare directă, deoarece devine astfel numai după aprobarea legislativelor din statele respective. O serie de norme ale acestuia permit opțiuni alternative. Aceasta nu este o codificare completă, ci mai degrabă o colecție de norme pentru instituții individuale și fără prevederile generale tradiționale pentru codurile civile, deoarece acestea din urmă aparțin competenței statelor.²⁴

La nivelul CSI la fel există dezvoltă o serie de coduri model, – al educației, penal²⁵.

8) După **raportul cu dreptul național**, este posibil să se facă distincția între actele juridice normative codificate naționale, regionale și internaționale.

Orice cod al Republicii Moldova este exemplu de act codificat național. Cele regionale includ acte normative codificate care le reglementează subiectul pe teritoriul mai multor state – de exemplu, îndelung dezbătutul proiect de Cod civil european. Actele codificate internaționale universal include astfel de

²³ Бошно, С.В. *Op. cit.*, p. 130.

²⁴ Тихомиров, Ю. А. *Op. cit.*, p. 43.

²⁵ Чашин, А.Н. „Теория государства и права: учебник”. Москва: Дело и сервис, 2008, p. 496.

²² Топорнин, Б.Н. „Юридическая энциклопедия”. Москва: Юрист, 2001, p. 540.

acte normative codificate care acționează pe teritoriul tuturor statelor.

9) După corelarea cu actul de intrare în vigoare, se poate face distincția între acte codificate care coincid în totalitate sau deloc cu actele care le-au pus în aplicare.

Majoritatea codurilor noastre conțin prevederi legate de procedura (data) intrării în vigoare – de ex., Codul administrativ prevede că „Prezentul cod intră în vigoare la 1 aprilie 2019”²⁶, Codul educației – „Prezentul cod intră în vigoare în 30 de zile de la publicare”²⁷, iar Codul jurisdicției constituționale – „Prezentul cod intră în vigoare la data publicării”²⁸. Totuși, există situații când codurile nu conțin dispoziții referitoare la intrarea în vigoare și sunt puse în aplicare prin legi speciale. Așa, spre exemplu Lege Nr. 205 din 29.05.2003 cu privire la punerea în aplicare a Codului de procedură penală al Republicii Moldova²⁹ prevede că „Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 se pune în aplicare la 12 iunie 2003”, iar Legea Nr. 1160 din 21.06.2002 privind punerea în aplicare a Codului penal al Republicii Moldova conține o prevedere și mai largă – „Codul penal al Republicii Moldova nr.985-XV din 18 aprilie 2002 intră în vigoare la data intrării în vigoare a Codului de procedură penală al Republicii Moldova”³⁰. În mod similar legiuitorul a procedat și cu codul civil și cel de procedură civilă adoptate în acea perioadă. Trebuie menționat că legile de punere în aplicare

²⁶ Codul Administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19.07.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 309-320 din 17.08.2018, art. 257, alin. (1).

²⁷ Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324 din 24.10.2014, art. 152.

²⁸ Codul Jurisdicției Constituționale al Republicii Moldova nr. 502 din 16.06.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 53-54 din 28.09.1995, art. 87.

²⁹ Legea Republicii Moldova nr. 205 din 29.05.2003 cu privire la punerea în aplicare a Codului de procedură penală al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 104-110 din 07.06.2003.

³⁰ Legea Republicii Moldova nr. 1160 din 21.06.2002 privind punerea în aplicare a Codului penal al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128-129 din 13.09.2002.

nu se rezumă doar la prevederi referitoare la data intrării în vigoare, ci conțin și reglementări procesuale referitoare la cauzele aflate la diferite etape, precum și la acțiunea altor acte legislative. Un alt exemplu, vine din legislația României, unde prin Lege nr. 71 din 3 iunie 2011 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 287/2009 privind Codul civil³¹ au fost reglementate aspectele intrării în vigoare a noului Cod civil român.

10) După **conținutul normativ**, în literatura juridică au fost menționate: codurile cu conținut normativ și codurile de etică profesională. Deși, din punctul nostru de vedere, doar cele cu conținut normativ reprezintă un act juridic normativ codificat, am adus aici această clasificare din cauza confuziei pe care poate să o stârnească, or aceste acte ce reglementează angajamentele persoanele poartă, de cele mai dese ori, denumirea de cod. Astfel, T.N. Rachmani-na atribuie codurile de etică profesională drept noi forme de codificare care depășesc tradiția juridică sub influența factorilor din dezvoltarea sistemului juridic³². O caracteristică a acestor coduri este că o anumită comunitate profesională acționează ca un organism normativ, iar un astfel de cod include reguli – obligații interne ale reprezentanților acestei profesii³³.

Drept exemplu pot fi aduse Codul de conduită a funcționarului public (adoptat prin lege ordinară Nr. 25 din 22.02.2008)³⁴, Codul deontologic al expertului judiciar (aprobat prin Hotărârea Guvernului Nr. 870 din 05.09.2018)³⁵, Codului deontologic al funcționarului public

³¹ Legea României nr. 71 din 03.06.2011 pentru punerea în aplicare a Legii României nr. 287/2009 privind Codul Civil. În: Monitorul Oficial al României, nr. 409 din 10.06.2011.

³² Рахманина, Т. Н. „Актуальные вопросы кодификации российского законодательства”. În: *Журнал российского права*. 2008, nr. 4, pp. 31..

³³ Чашин, А.Н. „Теория государства и права: учебник”. Москва: Дело и сервис, 2008, p. 485.

³⁴ Legea Republicii Moldova nr. 25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 74-75 din 11.04.2008.

³⁵ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 870 din 05.09.2018 privind aprobarea Codului deontologic al expertului judiciar. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 347-357 din 14.09.2018.

cu statut special din sistemul administrației penitenciare (aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției Nr. 19 din 21.01.2019)³⁶, Codului de etică al cadrului didactic (aprobat prin Ordinul Ministrului educației Nr. 861 din 07.09.2015) Codului deontologic al polițistului de frontieră (aprobat prin Ordinul Departamentului Poliției de Frontieră Nr. 500 din 21.11.2013)³⁷ ș.a.m.d. După cum vedem, aceste acte normative au fost adoptate atât de legiuitor, cât și de alte autorități publice centrale de specialitate.

Acestea conțin în principal norme de natură etică și morală, dar există și norme juridice. Codurile sunt adoptate fie în cadrul comunității profesionale a muncii, fie de către organisme și organizații de autoreglementare care își exprimă interesele. În orice caz, ele reprezintă un set de reguli de autoobligare, a căror punere în aplicare este cheia succesului în muncă și activități de producție.³⁸

După părerea unor autori, codurile ca norme profesionale de auto-obligare „joacă rolul unor acte consolidate care consolidează comportamentul oamenilor în cadrul profesiilor”³⁹ și urmează a fi privite ca o varietate a codurilor juridice.

În dezacord cu aceștia, exprimăm opinia că codurile de etică profesională și alte acte ce includ obligații interne ale reprezentanților diverselor profesii nu pot fi considerate în niciun caz coduri, chiar și atunci când sunt adoptate de parlament, or, acestea codifică doar normele morale specifice unei anumite activități publice sau economice și nu reglementează un domeniu larg de relații sociale importante ale vieții sociale.

³⁶ Ordinul Ministrului Justiției Nr. 19 din 21.01.2019 cu privire la aprobarea Codului deontologic al funcționarului public cu statut special din sistemul administrației penitenciare. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 24-28 din 25.01.2019.

³⁷ Ordinul Departamentului Poliției de Frontieră Nr. 500 din 21.11.2013 cu privire la aprobarea Codului deontologic al polițistului de frontieră. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 291-296 din 13.12.2013.

³⁸ Тихомиров, Ю. А. *Op. cit.*, p. 45.

³⁹ Тихомиров, Ю.А.; Талапина Э.В. „О кодификации и кодексах”. În: *Журнал российского права*. 2003, nr. 3. pp. 51.

Concluzii

În rezultatul cercetării putem afirma: codurile reprezintă unica forma de acte codificate recunoscută de legislația națională, deși în sisteme de drept străine sunt cunoscute și alte forme. Fără a afecta natura juridică a codurilor și altor acte clasificate, acestea pot fi clasificate din punct de vedere doctrinar după diverse criterii, fapt care simplifică înțelegerea esenței acestora și contribuie la aplicarea practică adecvată.

Codurile reprezintă rezultatul primar al activității de codificare legislativă și îmbracă forma actului juridic normativ, însă se deosebesc de actele juridice necodificate prin poziția dominantă în structura legislației de același nivel; durabilitatea externă în timp; integritate juridică ridicată și coerență internă sporită; diviziunea structurală în compartimente, dintre care se remarcă partea generală; prezența unei denumiri specifice a actului normativ („cod”).

Clasificările prezentate în articol nu sunt nici pe departe exhaustive și reprezintă doar un exercițiu teoretico-doctrinar, îndreptat spre sistematizarea cunoștințelor referitoare la natura și trăsăturile actelor codificate. Suntem convinși, în funcție de interesul științific, pot fi efectuate și alte categorisiri. În cadrul efectuării acestei clasificări au ieșit la iveală mai multe trăsături ale actelor codificate și s-au prezentat într-o lumină propice pentru studiu.

Referințe bibliografice

1. Codul Administrativ al Republicii Moldova nr. 116 din 19.07.2018. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 309-320 din 17.08.2018.
2. Codul Educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17.07.2014. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 319-324 din 24.10.2014.
3. Codul Jurisdicției Constituționale al Republicii Moldova nr. 502 din 16.06.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 53-54 din 28.09.1995.
4. Codul Vamal al Republicii Moldova nr. 1149 din 20.07.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii

Moldova, nr. ediție specială din 01.01.2007. Republicat în temeiul Hotărârii Parlamentului Republicii Moldova nr. 1546 din 25.02.1998. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 26-27 din 26.03.1998.

5. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 870 din 05.09.2018 privind aprobarea Codului deontologic al expertului judiciar. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 347-357 din 14.09.2018.

6. Legea Republicii Moldova nr. 1160 din 21.06.2002 privind punerea în aplicare a Codului penal al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 128-129 din 13.09.2002.

7. Legea Republicii Moldova nr. 205 din 29.05.2003 cu privire la punerea în aplicare a Codului de procedură penală al Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 104-110 din 07.06.2003.

8. Legea Republicii Moldova nr. 25 din 22.02.2008 privind Codul de conduită a funcționarului public. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 74-75 din 11.04.2008.

9. Legea României nr. 71 din 03.06.2011 pentru punerea în aplicare a Legii României nr. 287/2009 privind Codul Civil. În: Monitorul Oficial al României, nr. 409 din 10.06.2011.

10. Ordinul Departamentul Poliției de Frontieră Nr. 500 din 21.11.2013 cu privire la aprobarea Codului deontologic al polițistului de frontieră. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 291-296 din 13.12.2013.

11. Ordinul Ministrului Justiției Nr. 19 din 21.01.2019 cu privire la aprobarea Codului deontologic al funcționarului public cu statut special din sistemul administrației penitenciare. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, nr. 24-28 din 25.01.2019.

12. БАБАЕВ, В.К. „Теория государства и права: Учебник”. Москва: Юристъ, 2003, 592 р.

13. БОШНО, С.В. „Кодификационные акты и другие источники права: проблемы приоритета”. In: *Кодификация законодательства: теория, практика, техника*: Материалы Международной научно-практической конференции (Нижний Новгород, 25-26 сентября 2008 года). Нижний Новгород, 2009, pp. 120-142.

14. ЖЕЛДЫБИНА, Т.А. „Направления кодификации российского законодательства”. In: *Саратовской государственной юридической академии*. 2016, nr. 2, pp. 75-79.

15. ЗДУНОВА, Д.И. „Проблематика кодифицированных актов: применение и использование”. In: *Казанская наука*. 2015, nr. 10, pp. 247-249.

16. КОДАН, С.В. „Акты систематизации законодательства: юридическая природа и место в системе источников Российского права”. In: *Научный ежегодник Института философии и права Уральского отделения Российской академии наук*. 2008, nr. 8, pp. 385-401.

17. КОЖЕВНИКОВ, В.В. „К проблеме систематизации нормативно-правовых актов в Российской Федерации и о правилах ее юридической техники”. In: *Право и государство: теория и практика*. 2016, nr. 4, pp. 11-21

18. КРАСНОВ, Ю.К., НАДВИКОВА, В.В. și ШКАТУЛЛА, В.И. „Юридическая техника: учебник”. Москва: Юстицинформ, 2014, 536 р.

19. РАХМАНИНА, Т.Н. „Актуальные вопросы кодификации российского законодательства”. In: *Журнал российского права*. 2008, nr. 4, pp. 30-39.

20. СОЛОВЬЕВ, А.А. „Кодификация, декодификация и рекодификация гражданского законодательства: зарубежный опыт и перспективы России”. In: *Вестник Федерального арбитражного суда Московского округа*. 2012, nr. 3, pp. 88-97.

21. ТИХОМИРОВ, Ю.А. „Теория кодекса”. In: *Кодификация законодательства: теория, практика, техника*: Материалы Международной научно-практической конференции (Нижний Новгород, 25-26 сентября 2008 года). Нижний Новгород, 2009, pp. 38-46.

22. ТИХОМИРОВ, Ю.А.; ТАЛАПИНА Э.В. „О кодификации и кодексах”. In: *Журнал российского права*. 2003, nr. 3, pp. 47-54.

23. ТОПОРНИН, Б.Н. „Юридическая энциклопедия”. Москва: Юристъ, 2001, 1268 Р.

24. Федеральный Закон Российской Федерации № 259-ФЗ от 08.11.2007 «Устав автомобильного транспорта и городского наземного электрического транспорта». Принят Государственной Думой 18 октября 2007 года. Одобрен Советом Федерации 26 октября 2007 года.

25. ЧАШИН, А.Н. „Теория государства и права: учебник”. Москва: Дело и сервис, 2008, 591 р.

26. ЧАШИН, А.Н. „Теория юридической систематизации”. Москва: Дело и Сервис, 2010, 208 р.

27. Элементарные начала общей теории права. Под общ. ред. В.И. Червонюка. Москва: Колосс, 2003, 544 р.